

TÕUSEV NOORUS

Nr. 1 * 1938
JAANUAR

59
7828

AP 157

Seakasvatajad!

Käesolevaga teatame, et jätkame elussigade ostmist ekspordiks.

Tingimused: eluskaalu alammäär on 90 kg. Arusaamatuste ärahoidmiseks teatame, et kuldid, poeginud emised ja lahjad sead ekspordiks ei kõlba. Kui siiski sarnaseid sigu müügile tuuakse, saab nende eest maksta vastavat siseturu päevahinda, mis on madalam ekspordisigade hindadest.

Ekspordisigade väljamaksu hinnad:

Eluskaal	90—120 kg	— 60 senti	kg eest
"	121—160 kg	— 65	" " "
"	üle 160 kg	— 60	" " "

Elussigade vastuvõtu kaal määratakse kindlaks eksporditapamajade vannutatud kaalujate poolt.

Vastuvõtupäevad:

Väljakuulutatud peekonsigade vastuvõtupäevad eksporditapamajades ja raudteejaamades.

Märkus: Palume neid põllumehi, kes sigu ära annavad raudteele, laevadele ja autodele, sigadega kaasa anda vajalik osa aluspõhku.

ÜHING ESTI LIHAEKSPORT

TÕUSEV NOORUS

Nr. 1. 1938

PÖLLUTÖÖKOJA VÄLJAANNE

II AASTAKÄIK

Uueks aastaks.

A. Jürima.

Käesolev uus aasta on meile juubeliaastaks, kuna sel aastal saab meie Vabariik kahekümne-aastaseks. Kõik meie noored kuni kahekümnenda eluaastani on sündinud juba vabal ja iseseisval Eesti pinnal ning paljude nende noorte sünniaasta langeb kokku meie Vabariigi sünniaastaga. Neil noortel on tundmata Eesti elu võõra rahva ülemvõimu ning valitsuse all. Neil noortel on läbi elamata kõik raskused, vaevad ja vintsutused, mis tõi endaga kaasa võõras võim, võõras keeles ja vaimus töötav kool ning väeteenistus kaugel oma kodumaast ja rahvast. Praegune noorus võib olla õnnelik, kuna tema eluteelt on kõrvaldatud väga paljud raskused ja takistused ning igale noorele on kindlustatud vaba areng vastavalt ta võimetele.

Vaba ja iseseisev riik aga paneb omalt poolt kodanike pääle ka kohustusi. Riik võib püsida iseseisvana ja vabana ainult senikaua, kui temal on küllalt teadlikke ja kohusetruid kodanikke, kes suudavad oma rahvast ja riiki teenida ning valitseda. Teie, noored, astute käesoleva aastaga meie riigi juubeliaastasse. See aasta õpetagu tundma ja kõrgelt hindama omariikluse suurt väärtust. Käesolev Vabariigi juubeliaasta aidaku

kaasa selleks, et meie noortest kasvaksid ja sirguksid Eesti riigile väärikad kodanikud, kes oskavad oma riiki ja rahvast truult teenida.

Maanoorte peavanem A. Jürima.

Tuleviku tõustes.

*Teed tõusmas tulevikumäkke,
kus vaate matab siniudustik,
kus kaugus hall, mets, rabarägastik
ja tuhat kühmu, konarust, kus äke
pole tasandanud voorte unarust,
ei inimeksi seadnud pahtund kumerust.*

*Me rünnak haarab nüüd need uudisalad:
saa viljakandjaks, metsik laanestik,
sooveered, võsad, vettind madalik!
Kus iial ummistunud vetevalang,
seal tegevusse pandud noorte südid väed;
kõik viljapõldudeks, niihästi sood kui mäed!*

*Löö lahti, tõusev noorus, umbund rajad!
Soosambla kasvumaade laugastik
peab kaduma, kui moodne kraavistik
viib voolama soost külmad veed. — See sajang
meid kannab uute tõusengute rannale.
Me töös ja tahtes meel on kindel endale.*

Aare Niinemägi.

Öö varjus.

*Talu on siin ja talu on sääl,
koplid koos kohamas vahepääl.*

*Ühine peremees ainus neis hing,
kaelas kel kõlguks kui nõialing.*

*Ühel pool elab, teist kaemas käib,
süüa, magada vaevalt täib.*

*Oi, on pime ja väljas öö,
pühapäev läbi tend hoidis töö.*

*Nüüd veel viimane valvering
(veab ja veab see nõialing).*

*Kaevul kahtlast mis märgata?
„Kes kurat —“ kurjasti kärgatab*

*rusikas käsi, ettepainutet päi
peremees, rünnata tahtvat näib*

*ega ta hoomagi, hoobiks et
keegi tagapool tõstmas kätt.*

*Kirves kas kukkudes kõlksatas?
Vette mis sadades sulpsatas?*

*visises võsas maas madusid,
Kurje kaks kummargil kadusid,*

*kaarnapoegi karvaseid käis,
konnakude kui õhk olnuks täis.*

H. Adamson.

**Veel üks petteplilt — see on linna kildetud kõrge kultuur, millega kelgivad linna-
poiss ja -neiu, kui nad maale tulevad, foksi-tango moodsamate tuuridega ja riide-
ebemetega ning juttudega Marlene Dietrichist jne. Jah, mõnususl, kergeid lõbus-
tusi — neist ei ole tõesti linnas puudus, ka kehvalgi kättesaadavaid leidub. Kuid
sellel pole kultuuriga midagi ühist. Puhtas, lihtsas ja — lisame — stiilses talu ko-
dus ning õues on võrratult enam kultuuri, kui linna lõbustuskohtades; ning sellise
kodu omanaja ja teadlik korraldaja, oma talus loova töö tegija ning ühiskonna ette-
võtteis andumusega kaasatõõtaja omab rohkem sisemist kultuuri, kui nii mõnigi
uhke linnasaks või ka ülikooligi lõpetanu.**

K. Liidak.

Noored ja elutarkus.

„Taevas on sedasi, homme on oodata vihmast ilma“, sõnab vana põllumees, silmitsedes taluõues taevakaart. „Nii ta on jah. Tuleb töödega kiirustada.“

„Oh seda vanarahva tarkust küll!“ õhkab poeg poolpilkavalt ja sammub kambriisse. „Ei usu ma seda,“ mõtleb ta endamisi.

Nii see on. Noorus ei usu, et vanarahva tarkusel on siiski omad alused ja et selles on palju tõtt. Kuid isad ja vanaisad on selle elutarkuse abil sooritanud kõik oma talutööd ega ole palju eksinud.

Elutarkus omandatakse elukoolis — kõnelevad sageli elatanud ja kogenud inimesed. Elu peab inimest õpetama, sest muidu ei saaks temast mõistlikku ja tublit inimest — rõhutavad täie iseteadvusega need, kes on ise eluõpetust tunda saanud ja oskavad seetõttu hinnata selle väärtust ja mõju.

Elada korralikku elu on kunst, mida ei oska iga inimene, kuigi enese arvamisest järele ollakse oma elukorralduses küllalt asjatundlik. Sageli omatakse vähe elutarkust selleks, et võita eluhädaohud. Tihtiigi kahetsetakse hiljem oma kaalumatuid, mõtlematuid ja meeletuid mõtisklusi, kavatsusi ja tegusid.

Elutarkuse puudus on eluõnne puudus. „Carpe diem!“ (kasuta silmapilku) kirjutab Horatius. Igal momendil on oma mõju meile ja meie elule. Napoleon Bonaparte olevat oma lahingute võidud saavutanud ainult seetõttu, et ta kunagi ei raisanud aega ega millegi juures lõpmata kahelnud, vaid läbikaalutud mõtet esimeses järjekorras teostas.

Peame oskama elada, et suudaksime saavutada elutähiseid. Tuleb osata elada, et elu ei kujuneks meile mitte igaveseks ristiks ja piinaks, mis sunniks meid langetama päid ja lootusetult kurvastama. On tarvis omada teoreetilist kui ka praktilist elutarkust, et elada otstarbekohast elu. Kui on omandatud küllaldaselt määralt teadmisi, siis on igal ajal võimalik neid rakendades arendada oma võimeid.

Kuid kui palju on meil neid inimesi, kel ei ole mingisuguseid teadmisi tõelise elu hädaohtudest ja kes seetõttu sageli tunnevad end õnnetuina. Iseäranis raskest seisukorras on noored elluastujad, kes on tulnud euroopa eba praktilise ja vaimliselt paitava hariduse koolipinkidest.

Vähemagi teoreetilise elutarkuse juhi-seta, rääkimata praktilisest elutarkusest, minnakse vastu elule, suurel võistluse ja võitluse sajandil. Tugevad iseloomud võidavad, nõrgemad hääbuvad, sest et nad ei oma küllaldaselt määralt elutarkust.

Elu on suurim õpetaja, kuid kui lastakse end jällegi ainult elust õpetada, siis saadakse sageli asjatult vintsutada ja kannatada. Õigem on, kui noorus tasandab endal elus ise teed ja püüab elutarkust omandada vabatahtlikult, ilma sunduseta. Ta peab selleks elu tähele panema ja lugema ka elutarkuse-kirjandust.

Ohtraft leidub noori, kes lõövad käega igasuguse elutarkuse-kirjanduse pääle ja hakkavad hindama Smiles'i, Lubbock'i, Marden'i, Gyzicki, Trine'i ja teiste elutarkuse-õpetusi alles siis, kui eluvitsad neid karmilt on peksnud. Nii mõnedki vanemad inimesed ei hinda elutarkuse omandamiseks mitte vastavate raamatute juhiseid, vaid ainult tegelikke kogemusi. „Elukool on kallis kool, kuid narrid ei läbe üheski teises koolis õppida,“ tähendas kord kuulus piksevardaleiutaja Benjamin Franklin. Siiski osutub täiesti asjatuks eitada suurte elutarkuse-õpetajate raamatuid, mille tulused õpetused on küpsvale ja tõusvale noorusele paratamatult vajalikud.

Kuigi elutarkuse-raamatute lugemine ei garanteeri noorusele veel tegelikku eluoskust, aitab ta siiski suhtuda ellu etevaatlikumalt ja teadlikumalt. Tõusev noorus peaks tundma üha rohkem huvi väärilise ja kultuuritahtlise elu elamise juhiste vastu.

A. K.

A. WIHVELIN'i maalid:
vasakul — „Kunstniku abikaas“,
paremal — „Riigi lahing“.

Hällist hauani.

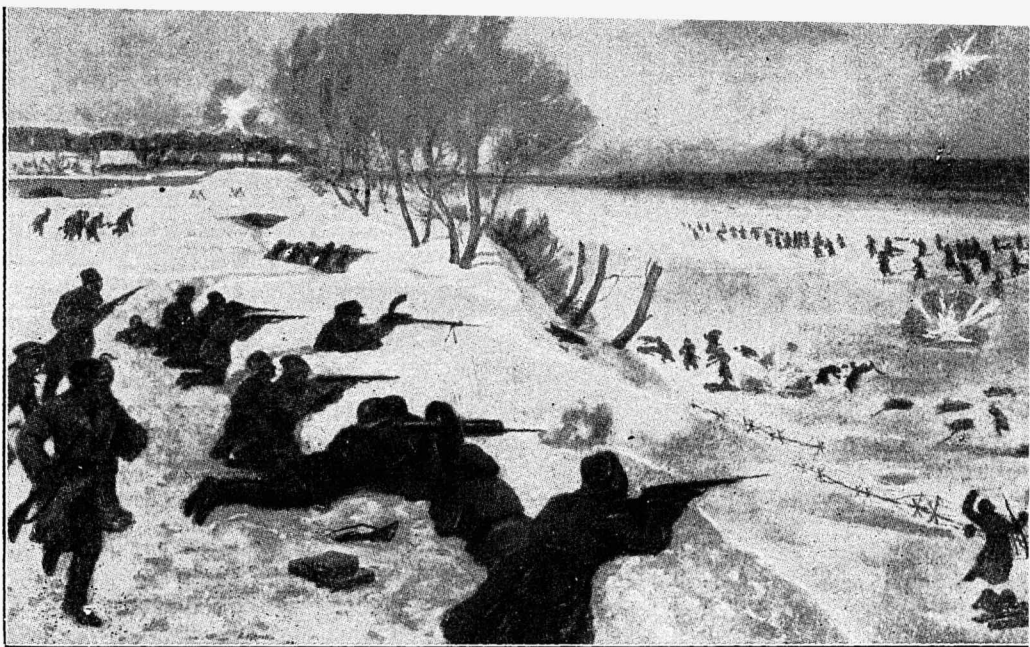
Ainult kord kevadel puhkevad pungad.
Ainult kord suves õitsevad lilled. Külitud
seeme tõstab ainult korra oma õrna idu mul-
la alt. Ainult korra küüb ka inimene oma
elus lapsepõlve kuldset rada.

Oi muretu lapsepõlv! Sinu tasast teed ei
suuda loksutada murelained. Elu näib su ees
salapärasena, lubavana. Muinasjutuline meel
loob õhulosse, kuhu kunagi tormituuled ei
pääse lõhkuma. Lapsepõlves linnud laulavad
rõõmsalt, lilled lõhnavad magusalt, metsast
kuuldub salapäraseid viise, ja tähedki nagu

toovad taevast sõnumeid. Oi lapsepõlv! Elult
ilu otsid. Rändad mängides muinasjutumail.

Aastad veerevad. Lapsepõlv muutub mä-
lestuseks. Asemele tuleb noorus. Inimtaim
kasvab ning saavutab täie pikkuse. Algab
lille õitseaeg. Oi lootusrikas noorus! Kirkalt
sädelevad silmad. Kui kevadine voog on sinu
soonte tuige. Sinu rinnust tõusevad õrnad
armastusviisid. Noorus loob soove. Nende
täitumist tahab noorusind. Nooruse soove ja
tunnete tuld ei ole eluraskused suutelised ta-
kistama. Oi noorus! Oled kauniste soovide
ja uimastava armastuse imeilus aeg.

Aeg hõisates möödub. Jääb ainult kaunis
mälestus. Juba saabub töörohke meheiga.

Wihvelinide suguvõsa on avaldanud õige tugevaid kunstilisi kalduvusi. Üks Arno Wihvelini onudest, Peeter Wihvelin joonistas ja maaliski isegi balti mõisnike portreid. Üks ta onupoegadest suri ligi 70 aastat tagasi Itaalias maalijana.

Meie kunstnik Arno Wihvelin sündis 1892. Rääbiste mõisa metsavahi pojana ning alustas varakult joonistamist ning maalimist. Ta isa, tulise rahvuslasena, korjas Kreutzvaldile rahvalaule.

Noor Arno õpib apteekri õpipoisiks. Kuid sel ametil ta ei püsi kaua.

Pääsenud Laiuse apteegist Tartu ametisse Arno Wihvelin asub õppima ka kunstipedagoogide juure. Ta õpetajaks on Tartu kunstnik von zur Mühlén.

Põllumeeste Selts kuulutab välja diplomite kavandite võistluse. Mootse saab esimese auhinna, Wihvelin teise — 15 rubla!

Wihvelin õpib Tartus veel ka Kr. Raua ateljees; samal ajal võtab agarasti osa Noor-Eesti kõnekoosolekuist.

Kuuldes, et Karlsruhe korraldatakse graafika võistlus, saadab ta oma töid ka sinna — ja jälle saab teise auhinna.

Pärast seda 1910. a. ta siirdub Peterburi Kunstide Edendamisseltsi kooli. 1914. a. ta on kuulsas maalija Matté õpilaseks. Kui Matté 1916 sureb, Wihvelin astub kunstiakadeemiasse, mille lõpetab 1918.

Kui puhkeb 1917 revolutsioon, Wihvelin lööb kaasa, võtab osa eestlaste suurest manifestatsioonist meie autonoomia kasuks. Enamlaste ajal ta mõistetakse Peterburis isegi surma, kuna ta aitab kaaa eesti ohvitseri salaja kodumaale toimetada. Alates 1930. a. ta asub Rakvere lähedal kuulsas maalija Neffi ateljees, maalides rakverelasi, olles sealne suurim kunstnik.

Noorusunelmad vahelduvad töö ja toimingutega. Meheea tunnuseks on töö ja toiming. Kartmata, sirgena ja vapralt seisad tuules ja tormis. Elu on kasvatanud oma rändaja: keha raudne, tahe terasene ja usk ellu kõikumatu. Oi meheiga! Oled töö ja toimingute aeg, elu vapraim aeg.

Aeg viirastusena kaob. Läheneb inimelu lõpp. Tasa hiilides saabub vanus. Ainult korra närtsivad lilled, ainult korra langevad lehed. Sama inimene on eluõhtul päevärava saavutab. Raudne keha nõrgeneb, terasene tahte jõud lõpeb ja elu usujõud väsis. Aga eluteel on rännatud, matka ülesanne saavutatud.

Oi vanus! Oled elu mälestuste õnnistatud aeg. Elu aupärga tublisti kannad.

Küis kord rändaja eluteed, oma mees mõttes: Inimene! Kuhu ruttad? Ruttad eluteed edasi — see läheb hädaohust hädaohu, nõost nõkku, avanevad üha uued vaatekohad.

Mida otsid? Otsid elu eesmärki, see paisab aegajalt selgesti ees, ent kustub siis jälle halli uttu. Otsijaist paljud väsivad, käänduvad kõrvalteedele, hukuvad naudinguvooludes.

Inimene! Otsi siiski väsimatult elu eesmärki. Otsi siiski, ehkki saavutad selle vast eluõhtul.

Arved Heinsoo.

Popsipoeg Mardu Jäätmaa.

I.

Kevad tuli vetevulinaga ja lindude lennuthinaga. Mägedelt ta algas, ja pikkamööda, nagu endamisi kaalutledes, laskus ta orgudesse ja madalmaadele, kühveldades lund orukäärudesse ja pigistades seda lompideks. Põllumuld mustas, nõmmed ja rabad olid pruunid, heinamaid kattis kohati veel jääkolakas.

Popsipoeg Mardu Jäätmaa teadis, mis toob talle kevad: küpsustunnistuse surub pihku ja suleb seljataga kooliüksed. Õpetajad lendavad sügisel tagasi, võtavad vastu uusi täitmata päid, vana koolimaja muutub uuesti sumisevaks mesipuuks; aga tema ja need teised lähevad, võtavad neli tuult jalgade alla ega tule enam. See tundus võõras, uskumatu, selle mõttega ei tahtnud Mardu harjuda.

Ja tõsisemalt meenutas Mardu isa popsisauna Riusakülas, meenutas pruuni raba ja jäskakaid männipuhmaid, mis pigistanud kokku peosuuruseks lapiks Jäätmaa viljapõllud. Selgemini kui kunagi kujutles ta säälsed pruuni kõledust, rabanukrust ja üksiolu. Siis järsku tundis ta hirmu, mis muutus nukruseks ja hajus kogu kehas.

Nõnda, toomata selgust, läksid päevad, vaheldusid õhtud ja kadusid nädalad. Miski nimetu ja nähtamatu värvis maa roheliseks, puistas siia-sinna õisi ja tõi põldudele kündjad. Nüüd varsti tallavad isagi vanad jalad Riusakülas popsipõlde, nagu nad on tallanud aastaid, ja värisevad käed juhivad atra, arutles Mardu Jäätmaa. Aga Mardu tundis, et isa sõnad lähevad tõeks — ei olnud tal lusti jätkata isa elutööd Riusaküla rabakolkas. Tiivad ei tahtnud kanda sinna, vaid ähvardasid vuhistuda vabamate tuulte poole. Ja milleks, mõtles popsipoeg Mardu, — milleks ollagi maakammiitsas, kui ajju on avatud uued aknad?! Rabapõld on teda toitnud ja koolitanud küll, rabakodu kasvatanud, aga kui süda on kasvanud välja kalgist rabamaastikust — mis siis?

Nukrus pakitses Mardu Jäätmaa hinges, saates nagu vari teda kooli ja korteri vahel — nähtamatuna, kuid valusalt painates, pigistades ja muljudes, nagu iidne luupainaja.

Selles nukrustuses ja teadmatuskahmus kohtas Mardu ühel päeval Anne Suigusood, toda väikest, pisut anuväimelist peretütart Riusa suuskülast, keda arg popsipoeg oli võõristanud läbi lapseaastate, juba säält alates, kus nad tippsid ühte teed vanasse külakoolimajja.

Tookord, aastate eest oli Anne Suigusoo paks punapalgeline lapsetatukas, kelle ümmarat nagu raamis ruuge õlgadeni ulatuv juustetiinik. Popsipoega salvasid tolle pätajala silmad ja salvas

suu — viimane esimesi ülekaaluvamaltki. Ja vaesusnukruse surutud poiss, sunnitud kulutama püksilappe koolipingilgi, vältis sirguva talutütre lähiolu pikkade kooliaastate jooksul.

Nüüd, sammudes Anne kõrval piki kevadhämarat pargiteed ja meenutades pildikesi noorusmaalt, piidles Mardu tütarlast kõrvalt. Jäänud küll samasuguseks naervasilmaliseks, kellelt Mardu oli valmis ootama uusi salvamisi ja pilkeid, oli Anne ometi sirgunud neiuks, elluruttavaks ja kiiresti naiseks vormuvaks tüdrukuks. Mardu ei teadnud, mida ütelda tollele võõristatule, keda oli kohatud nüüd kogemata, soovimatult, kuidas rääkida sellega, kes on kõndinud alati pistipäi ja temast kõrgemal.

Ent Anne oli vaikne, lihtne, julgustav, nagu mingit soojust ja leebust õhkuv, — selline, milisena Mardu ei osanud teda kujutella.

Kõrvuti nad läksid — popsipoeg Mardu Jäätmaa ja talutütar Anne Suigusoo, kõndisid ringi ja istusid puiestee varjatumale pingile.

— Sa lõpetad kiitusega? küsis Anne siis jutujatkuks, vaadates nagu mõõtes kaaslasel. — Õnnitlen!

Poiss värahtas pisut. Kas ei olnud selles küsimuses pilget, varjatud salvamist?

— Kiitusega? kordas ta küsivalt-kibedalt, valmis heitma terava märkuse. — Ons sellest kasu — minule? Kas annab see kohta või rahuldust?

— Mardu! hüüatas Anne. — Kas ei rahulda sind siis haridus ega anna tööõõmu?

Tükil ajal ei vastanud Mardu sõnagi. Tal oli pisut pakitsev-valus, — valus iseenese sõnade pärast. Ja Anne imestuses ei olnud kibedust, küll ehk sõbralikku poolehoidu.

— Millist kohta sa ootad? küsis tüdruk siiralt ja vanainimeslikult hoolitsevalt. — Sina, kes lapsena unistasid aina kadakapõõsalisest karjamaast, joobusid tolmlevast rukkipoollust ja armastasid Riusaküla rabarinnal huigata metsade heledasti kajades?! Või oled sa unustanud oma noorusunelmad?

Need sõnad olid Mardule vlausad. Talle eneselegi meenusid ajuti noorusunistused, meenus lõhnav põllumuld ja noorroheline oras, meenusid sumedad laupäevaõhtud kasteniiskel koduõuel ja jõekäärud põldude piiril.

Vaikides vaatles ta tüdrukut enda kõrval. Selles oli midagi kodust, midagi rahustavat. Tundus, nagu oleksid nad istunud alati nii — üsna lähestikku, külg külje kõrval, — kaks Riusaküla last, kes sattunud päris juhuslikult siia, võõraste inimeste hulka ja hoidunud siin omaseina kokku.

Maanoorterigid Leedus.

P. Rimkus — Kaunas.

Esimesed maanoorterigid asutas Leedu Põllutöökoja 1930. aastal. Ringide töö leidis maanoorsoo poolt suurt poolehoidu ja tunnustamist nende kaudu avanevate suurte võimaluste puhul, mis ilmus ka järjest kasvavas liikmete arvus. Liikmete arvu kasv viimase seitsme aasta jooksul nähtub järgmisest tabelist:

Aasta	Maanoorterige	Liikmeid
1930	10	247
1931	113	2.089
1932	327	7.490
1933	468	12.979
1934	607	16.820
1935	703	20.200
1936	770	23.000
1937	900	27.000

Ringide ja nende liikmete arvu suurenemisega osutus vajalikuks neid ühendada, mida tehti, luues noorsooringidele keskuse. Selle keskuse patrooniks nimetati Leedu president A. Smetona, kes omalt poolt, arvestades põllutöministri nõuannet, nimetas viieliikmelise komitee ja pää-juhataja.

Alljärgnevalt toome väljavõtte asutamisdokumendi eessõnast:

„Maanoorterigid asutati eesmärgiga: õpetada maanoorsoole kodumaa-armastust, äratada rahvus- ja ühtekuuluvustunnet, et neist hiljemini saaksid hääd kodumaakaitsjad; suurendada maanoorsoos armastust põllutöö vastu, mille kaudu saaks tõsta leedu põllumeeste eluaset ning rikastuks ja muutuks õnnelikuks kogu maa; näidata noorsoole maaelu väärtusi ja õhutada noori tegelikult elus neid väärtusi ka-

sutama; õpetada maanoori rõõmu tundma oma tööst, et selle tööga kaunistada oma kodumaad ja valmistada rõõmu vanemaile ja kodumaale.“

Maanoorterigide liikmed on 12 kuni 20 a. vanused mõlemast soost kodanikud. Igal ringil on täita oma projekt. Projekti täitmiseks vajalik materjal muretsetakse liikmete poolt (paar siga, paar kana, lapike põldu teravilja jaoks jne., mis vaja projekti täitmiseks). Ringide moto on: „Õpi praktilise töö kaudul“. Liikmeilt nõutakse, et nad sooritaksid ise oma kodus ringide ülesannetesse kuuluvad tööd. Ma ei hakka loetlema üksikasju sel alal, toon siin ainult töötulemused viimase aasta kohta: linnukasvatusest tulu 30.870 litti, koduloomadest 23.000 litti, kõõgiviljadest 256.178 litti jne.

Sügiseti korraldatakse näitusi, kus igal liikmel on õigus esineda oma töö tulemustega, mis vastavalt hinnatakse. Talviti korraldatakse loenguid, võistlusi jne. Näiteks toon arvu viimase aasta kohta: ringides peeti 8.000 koosolekut, 1.500 pidu (lõbustusi), 500 väljasõitu mitmesugustesse kohtadesse, 1.708 võistlust, asutati 30 uut muusikakoori, juhatajad ja liikmed esinesid 14.284 ettekandega. Paljudel ringidel on raamatukogud, praegu kokku umbes 100.000 raamatuga. Ringidel on oma kapital, mida praegu kasutatakse 142 liikme väljaõpetamiseks. Igal kevadel korraldatakse puudeisutamise päev. Möödunud aastal istutasid liikmed 300.000 puud. Maanoortel on ka oma erajakiri ja raadiotunnid.

Kohalikeks juhatajaks on suuremalt osalt rahvakooli õpetajad. Igal piirkonnal on oma instruktor ning Leedu Põllutöökoja ametkond on igal ajal valmis neile nõuannetega abiks olema.

Ent trots oli tugev, too trots, mida oli imutatud endale kas teadlikult või teadmatult verre ja üdisse, alates esimesist iseseisvaist eluavaldustist ja mida oli tihendanud ümbruskond. See trots sundis nüüdki avama suu, vaidlema tolle väikese tüdruk, olgugi mõistlikele, sõnadele vastu.

— Kus peaksin siis elama oma unistustele ja täitma huigetest kõhtu? küsis Mardu veidi teravalt.

Anne asetas käe talle õlale, istudes nii lähedale, et ta kuum hingeõhk paitas Mardu nägu.

— Mardu, sõnas ta tõsiselt, — sul on Riusa-külas Jäätmaa, mis sind elatanud ja koolitanud. Kas ei ole sääli krunti nagu suurel talul, kuigi ta praegu on enamikult rabamaa ja seda kohta nimetatakse pilkavalt popsikohaks? See rabamaa ulatub ühest küljest suure riigimetsani, teiselt poolt luhani ja kahest küljest suur-

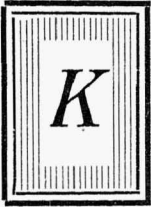
küla põldudeni. Kui hariksid uudismaad, ehilaksid uusi avaramaid hooneid — kas ei oleks sul siis koht, mis võrdne suurküla taludega ja kus ruumi huikamisekski?

Üllatusega silmitses Mardu kõnelejat, kelle nüüd järsku oli veidi piinlik. Kumbki ei lausunud sõnagi. Häbelikult lõi Anne silmad maha. Kevadõhtu oli soe ja tüdruk õhetas — tal oli kuum. Siis hüppas ta pingilt, haaras ruttu Mardu käe ja osutas järvele, millel kiikus paa- ja kust kostis vaikset laulu.

— Lähme sinna! hüüdis ta rõõmsalt. Kuid Anne hääli värises veidi. — Otsi mind! toksas ta Mardule õlale, ja väike särasilmne tüdruk, ruugete juuste lehvides ja rinna ägedasti tõustes ja vajudes, libises pöösastikku. Naeratades ärkas Mardu tardumusest — talle meeldinuks tabada too väike hirv, kelle süda peksles praegu ja kelle põsed õhetasid nii soojalt.

(Järgneb.)

Kaks auhinda.

üllalt!“ — Noor neiu oli püsti tõusnud oma kirjutuslaua tagant ja vaatles jäise vilguga teisel pool lauda istuvat mustajuukselist meest, kes ühe küünarmukiga toetus laisalt laua servale ja teises käes hoidis poolpõlenud sigaretti.

„Ütle sin Teile juba, et sellest jutust on küllalt — või arvate, et suudate mind häärida oma lobisemisega?“ kordas neiu, kuna ta seisis sirgelt teisel pool lauda ja vaatles meest vihase pilguga.

„Aga armas Heide, kas Te siis aru ei saa, et armastan teid tõsiselt?“ küsis mees, kerge naeratus suunurgis. „Ja kas Te pole selles ise sageli veendunud, et kui mina midagi ütlen, siis on sellel ka tõsi taga?“ jatkas mees.

Kaks pikka sammu, ja neiu tõukas väliskukse pärani. „Siin,“ ütles ta külmalt, „ja mitte üks sõna enam,“ tähendas ta, kui nägi, et mees tahtis veel midagi ütelda.

Mees tõusis püsti. Naeratus ta huultelt oli kadunud ning ta mustades silmades säras tuli, kui ta pisut pilkavalt ütles: „Väga armas Teist — mind välja visata — kuid me räägime veel seda juttu.“ Ning haaranud laua servalt kübara, astus ta kindlal sammul uksest välja. Vihaseks sulges neiu ukse. Kuid siis tundis ta hinges mingit painajalikkust tühjust. Aga siiski ei kahetsenud ta, et oli mehe lihtsalt välja visanud. — „Säärane alatu!“ mõtles ta kibestunult. Ning endise hoolega jatkas ta valmis käsikirja lehtede nummerdamist, millised ta oli enne suures hoos laiali paisanud.

Neiu, kes oli nii viisakusetult mehe välja visanud, oli noorkirjanik Heide Talvik. Kes seda tütarlast rohkem tundis, see teadis ka, et ta polnud kunagi ebaviisakas. Aga paljud teadsid samuti, et ta ei sallinud, kui keegi ütles talle meelitusi või julges isegi armastust avaldada. Häda sellele õnnetule, sest selle viskas Heide kohe välja, kui ta ei osanud oma juttu õigel ajal jätta.

Heide isa oli jõukas taluperemees. Seepärast võis tütar teha, mis häaks arvas, sest isa polnud kuigi vanameelne ning pooldas isegi väga, kui tütar katsetas kirjanduslikul alal. Keegi aga ei teadnud seda, et Heide oli otsustanud saata oma äsjavalminud romaani võistlusele.

... „Ma olen jahtunud, ei iial armasta — arm, jumalaga jää... ei enam piina sa...“ kuuldus järsku kui saatuse kiuste Heide töötuppa grammofooni üürganav hää, ning noor poiss aitas laulule jõudumööda kaasa.

„Jumal hoidku! Jällegi see laul...“ soosistas Heide ja ta silmist lendas rahulolematuse säde uksele. — „Harry, ära jända selle viletsa noodiga!“ hüüdis ta väsinult vennale, kes aga loomulikult seda ei kuulnud.

Vaevu ennast vaos hoides lõpetas ta käsikirja viimased ettevalmistused ning pani selle ümbrikusse, varustas märgusõnaga; tõmbas siis palitu selga, mütsi pähe ja väljus kiiresti, et viia posti oma vaimusünitus.

Oli vaikne talveõhtu. Üksikud pilvesalgad ruttasid mööda lagedat taevaalust ning kuu kahvatu valgus pani lume sädelema. Postkast polnud kaugel, ning pärast kirja kastilaskmist siirdus tüdruk alla kuusiku poole.

... „Tere õhtust! Nii hilja veel jalutama,“ kostis korraga tuttav mehehää, ta selja taga. Hetkeline rõõm valgus üle neiu näo. Siis pöördus ta tulija poole, kes polnud keegi muu kui mees, kelle ta oli välja visanud, — ametilt kohalik noor koolijuhataja. „Tere õhtust! Millise õigusega Te mind jälgite?“ küsis ta siis rahulikult ja väga tõsise häälega.

— „Andestage, armuline preili! Aga ma ei tahtnud, et jääksite mulle pahaseks,“ vabandas mees kohmetult. — „Hää küll, andestan Teile. Aga kui veel kavatsete teha rumalusi, siis mitte iialgi,“ ning ta sirutas jumalaga-jätuks oma kitsa käe. „Elage hästi! Ma räägin Teiega jälle õige pea,“ ning nagu kogemata surus ta neiu valgele käele suudluse. Ehmunud tõmbas tüdruk käe ära ning vaevalt märgatav muie libises üle ta kauni näo, kui ta minekut tehes ütles: „Võrukael!“ „Olen küll — isegi narr Teie pärast,“ lausus mees, ja kumbki jatkas teed.

Oli möödunud paar nädalat, kui ajaleht ühel pühapäevahommikul tõi võistluse tagajärjed. Sääl seisis: Kirjanduslikul võistlusel, mis peeti möödunud kuus, on tulemused juba selgunud. Esimese auhinna 750 kr. sai Heide Talvik romaani eest „Tuhmunud kuld...“ Sõnum lendas suust suhu ning lõuna paiku helises Heide kodus telefon. Mehaaniliselt võttis tüdruk toru. „Siin Talvik. Jah, mina — Palju tänu — Hää küll — ootan... Nägemiseni.“ Ta riputas toru konksu otsa. Miski säras ta hallides silmades. Oli see rõõm või midagi muud — kes teab. Helistaja oli olnud koolijuhataja, kes lubas Heidet külastada.

Tund pärast seda ilmuski mees isiklikult. Ta oli väga pidulikult meeleolus, kui asetas lauale süüdpaberisse mähitud kimbu punaseid roose. „Milleks need?“ küsis neiu pisut kohkudes. — „Tahtsin Sinult küsida, armas, noor daam,“ kas Sa ei abielluks minuga?“ Mehe silmis olid armastuse kuldsed sädemed. „Abielluda — Sinuga?“ soosistas Heide ja naeratas vabanenult. „No siis olen ju omandanud kaks auhinda korraga.“ — Ja nad vaikisid mõlemad, vaadates üksteisele silmi, kust värises vaid üks — armastus. Oli kadunud too karm ja vali tüdruk ning jäänud järele neiu — mõrjsja kauni naeratusega, mis värises ta huultel ka veel siis, kui mees teda hellalt suudles — kihluse täheks.

Maanoored kodukaunistamise tööl.

Kodukaunistamise aktsioonist võttis 1937. aastal osa 103 Ülemaalses Maanoorte Ühenduse registreeritud maanoorteringsi. Enamus ringidest asus sel alal kavakindlalt tööle esmakordselt, osa ringe on aga kodukaunistamisega tegeelnud juba rea aastaid.

Enne aktsiooni teostamisele asumist selgitati maanoorteringsides kodukaunistamise tähtsust, selle teostamise ulatust ja laadi maanoorte tööülesandena. Selleks peeti töökoosolekuid kodukaunistamise alal 251 referaati 5287 kuulajale. Referaatidega esinesid peamiselt ringiliikmed ise.

Mitmesuguste praktiliste ja tehniliste küsimuste õppimiseks kutsuti maanoorteringsides eriteadlasi väljastpoolt kursusi andma. Tegelikke kursusi korraldati oma liikmetele 42, millest võttis osa 817 ringiliiget. Neil kursustel õpiti istutamist, viljapuude ja ilupuude hooldamist, hoonete värvimist, siseruumide korraldamist ja kodude sisustamiseks vajalike esemete valmistamist.

Et saada tegelikku eeskujut meie kaunimaist kodudest, selleks korraldasid maanoorteringsid õppereise ja õppekäike paremini korraldatud taludesse.

Kevadel oli mitmel pool raskusi istutamismaterjali saamisega. Soovitud liike polnud kas üldse saada või asusid istandused liiga kaugel. Kaugemaist istandustest materjali saamiseks korraldasid maanoorteringsid ühistellimisi. Paljud ringid asusid ise oma liikmete tarvis taimeaeda, puukoole ja lilleistandusi rajama, et tulevikus poleks karta istutusmaterjali puudust.

Maanoorteringsides sünnib kodukaunistamine võistluse põhimõttel. Ringiliikmete kodudes tehtud töö hinnatakse ringi vanema või vastava komisjoni poolt. Oma kodudes tegeles möödunud aastal kodukaunistamisega 1663 noort. Pääle üldise kodukaunistamisvõistluse korraldati erivõistlusi õueplaanide valmistamise, tubade korraldamise jm. aladel.

Iga võistlusest osavõtja maanoor püüdis oma kodus teostada jõukohaseid ülesandeid. Kõigepeält koristati taluõuedelt igasugune ülearune koli. Lõhuti lagununud ja külilivajunud aiad ning asendati need jõudumööda uutega. Kohati lõhkusid noored maha isegi vanu lohakil olevaid hooneid õuedelt. Järgmiseks tööks oli talu sissesõidutee korraldamine, selle õgvendamine, tasandamine ja kruusaga katmine. Ka kõnniteed taluõuel seati korda. Paljud maanoored püstitasid õue nägusa lipuvarda, aeda kena lehtla jne. Mõned noored kaevasid isegi tiike, et teha kodu nägusamaks.

Kõige jõukohasemaks ja ühtlasi ka armsamaks tööks kujunes maanoortele puude ja põõsaste istutamine. Istutati aeda viljapuid ja marjapõõsaid, õue ja talu väljasõidutee ääre ilupuid, kodu lähedale puiestikke, elavaedu tuule kaitseks ja kaunistuseks. Kokku

istutasid maanoored möödunud aasta jooksul 38966 puud ja põõsast. Selle kõrval rajati veel hulka lilepeenraid, kuhu istutati ja külvati lugematul arvul lilli, ning rajati uusi ja korraldati olevaid muruplatsse.

Hoonete välistärvimist oli maanoortel raskem teostada, kuna see nõuab rahalist kulu ja on läbiviidav siis, kui vanem põlv ei keela oma kaasabi. Kokku värviti maanoorte poolt möödunud aastal 314 hoonet, pääle selle veel plankaedu, lipuvardeid ja teisi vähemaid esemeid.

Tütarlastel oli kodukaunistamisel lemmikalaks kodu siseruumide korraldamine. Tubadest viidi välja ülearune koli. Tehti põhjalikku ruumide puhastust ja püüti eluruumid sisustada olevate võimaluste kohaselt võimalikult koduselt ja mugavalt.

Pääle oma isiklike kodude kaunistamise teostasid maanoored ühiselt talgutena või kodukaunistamise-päevadel veel rahvamajade, peoplatside, koolimajade, mälestussammaste ja muinaslinnuste ning nende ümbruste korramist ja kaunistamist. Mitmel pool parandasid maanoored ühisel jõul külavahteid.

Organiseeritud maanoored kui arenenum ja erksam element maal võttis oma ülesandeks ka külaühiskonna mõjutamise aktsioonist osavõtmiseks. Selleks korraldati üle maa 99 kodukaunistamise-päeva, millest võttis osa 3032 inimest. Sügisestel põllumajanduse- ja kodukultuuri-näitustel esinesid maanoored õpetlike väljapanekutega kodukaunistamise alalt. Mõnel pool selgitati kodukaunistamise tarvidust rahvale vastavasisulise seltskondliku kohtu korraldamisega ja levitati kirjandust kodukaunistamise alalt.

Agr. E. Nugis.

ARKNA PÕLLUTÖÖKOOLI AIANDUSE ERIKLASSI

Võetakse vastu uusi õpilasi mõlemast soost, kes vähemalt 16 aastat vanad ja algkooli haridusega.

Korter, küte ja valgustus antakse kooli poolt tasuta. Toiduraha tasutakse aiast tehtud töötasust.

Õppetöö algab 1. veebruaril ja kestab läbi suve kuni 1. detsembrini.

Sooviavaldused ühes elulookirjelduse ja haridustunnistusega esitada koolijuhatajale, aadressil: Rakvere, postkast 50.

Koolijuhataja.

Talviseid ülesandeid kodukaunistamisel.

Kodukaunistamise propaganda hoogtöö suvine järk on lõppenud. Sügis ja talv takistavad väliseid kaunistamistöid, nagu värvimine, aedamine, planeerimine ja puude istutamine. Sinna aga suvise propaganda peaaraskus oligi suunatud. Sügisel ja talvel, mil taludes rohkem vaba aega, tuleks tõsiselt kõne alla võtta kodude sisemine kaunistamine, mis on veelgi suurema tähtsusega kui välimuse korraldamine.

Värvitud ja puudest piiratud taluhooned jätavad ilusa pildi eemaltvaatajale. Talude sisemus kasvatab aga neis elavate inimeste ilutunnet ja korrameelt hoopis rohkem. Viitakse ju eriti talvel enamik aega toas.

Meie talud on väliselt kergesti rühmitatavad — vana- ja asundustaludeks. Vanatalud on hallide hoonetega (paari viimase aasta jooksul juba ka tublisti värvitud hooned,) aga enamasti kaunistatud puude ja pöösastega. Asundustalud aga oma värske kollakusega tekitavad kirka asustamis-elamuse. Nii ei jää (eriti Lõuna- ja Kesk-Eestis) väliselt erilist mahajäetuse tunnet.

Hoopis kurvem on lugu sagedasti talude sisemusega.

Talude sisemuse kaunistamise seisukohalt tuleks kõne alla kolm küsimust — mööbel, korrastus ja puhtus.

Mööbel

on meil taludes õige stiilitu, maitsetu ja ebatstarbekohane. Võime kohata talu kõigis tubades vanu mitmete ajajärkude plüüsisid toole kuni laadalt ostetud vineertoolideni ja pakuotsteni ning pikkade saelaudadest pinkideni. Ja seda kõike läbisegi. Sama stiilituste, värvide ja maitsete segu valitseb kappide, kummutite, voodite ja muugi mööbli seas.

Korrastuses,

mille all tuleks mõelda mööblite paigutust, ilustusi, lillede asetamise ja teisi sarnaseid küsimusi, valitseb veelgi plaanitu juhuslikkus. Meie taludes on kõik toad tihti ühesugused kolikambrid. Igas toas on üks või kaks voodit, igäüks kaetud isesuguse vaibaga. Igas seinas on naelu ja naeltel riideid — töö- ja pühapäevariideid segamini. Läbisegi saapad, pastlad, hobuseriistad, leivaastjad, kerilauad, vokid kuivamapandud lambanahad, seebikannikad ja põletus- ning tarbepuud annavad elutoale täieliku laoruumi ilme. Ja mustade tööriiete vahel ilutseb trükipilte, pühakirjasalme ja leeritunnistusi.

Puhtusest

sellises kodus ei saa kuigivõrd juttu olla. Lae ja seina vahele topitud lugematud asjakased on ideaalseiks pesitsemispaikadeks lugematuile toaputukaile, kelledest lahtisaamiseks harilikult kuigi palju ei tehta.

Aknad, mis isegi väikesed, on tihedalt täis tolmunud toalilli ja muid esemeid ning varjatud tihti päevad läbi suurte „linnakardinatega“.

Maanoored, vaatame ringi, kas ei ole palju selliseid kodusid, vaatame, kas meie omagi kodu ei ole ehk seesugune!

Sellistes kodudes tuleb talvel katsuda korda luua. Põllutöökojal ja Eesti Maakodu Kaunistamise Seltsil on olemas instruktoreid, kes talvel võivad korraldada talumööbli valmistamise kursusi. Mööbli valmistamiseks kursustel peaks igäüks leidma huvi ja aega. Kui see aga pole võimalik, siis kavakindlaks mööbli uuendamiseks ja kohandamiseks peaks iga õige peremees leidma summasid. Mitte luksuslikku, vaid otstarbekohast,

Sindi pais
Pärnu jõel.

Lumi kaunis-
tab loodust.

lihtsat ja mugavat mööblit muretsetagu talutarre. Eriti tuleks rõhutada mugavust. Ei ole häbenemisväärseks luksuseks toas pehme lamamistool või diivan. Need on vajalised nagu tool ja voodigi.

Kodu peab võimaldama mugavust. Kui ta seda ei võimalda, siis ei tühjene külakõrtsid ja külapoed aega surnuks lõõvaist inimestest.

Korrastamist ei tule veeretada üksnes naiste õlule. Talvel on tihtigi meestel hoopis rohkem aega kui naistel, ja seepärast peavad ka mehed kaasa lööma kodude korrastamisel.

Segipaisatud, must ja maitseta kodu ei tarvitse punastama panna ainult perenaist ja peretütart, vaid samavõrra ka peremeest ja perepoega.

Kõigepealt välja (võimalikult ahju!) tarbetu koli, kõik kärbsenemustusest tulvil trükipildid ja luitunud postkaardid! Meil on taludes küllalt kooliskäinud poegitütreid, igauks nendest võib maalida kenamaid. Tehtagu neile piltidele aga raam ümber ja ärge löödagu maale sindlinaeltega seinale.

Ja lagedaks aknad tolmunud potililledest! Jätke tuppa üks lill, hoidke ta puhas ja korras, siis vabaneb teil tasin supitaltrikut ja savist ning plekist kaussi lillede alt (vahest leidub nende seas mõni tervegi!) ja tuba läheb palju valgemaks ja avaramaks.

Mida vähem on toas üleilgseid asju, seda ilusam, mugavam ja kergemini puhastatav ta on.

Hävitage toast kõik putukad! Mitte ainult prussakas ja kirp, vaid ka kärbes. Selleks tuleb savitada ja kinni lubjata kõik seinaj- ja laepraod ning pühkida vähemalt paargi korda aastas tuba täiesti puh-

taks (ka ahjupealsed ja kappide ning kummutite alused).

Kiskuge seintest välja kõik naelad! Riiete jaoks olgu kapid ja nagid. Puhtad riided olgu kapis, tööriided korralikult nagis ja võimalikult ühes kohas. Ei ole ju tõesti seinamaaliks must tööriide, et seda võimalikult silmapaistvale kohale riputada.

Ärge laske vedelda laiali terves majas loetud raamatuid ja ajalehti! Igas talus olgu lugemiseks laud ja raamatukapp! Kui talus on juba raamatukapp, küll siis ka raamatud tulevad iseenesest.

Maanoored, kes te moodustate „Tõusva Nooruse“ lugejate väärtusliku pere, pange põlema kõige suurem talus olev lamp ja vaa-dake oma toad üle! Pidage nõu omavahel ja koos ema-isaga, siis leiате kindlasti, mis on vaja teha selleks, et ruumid, kus te elate, vääriskid nimetust — kodu. Ja kohe tööle! Küll aega ja raha juba leidub. Olgu vaid tugevat taht!

Agr. H. Mark.

Plekitööstus ja litograafia G. Linholm

Tuubitööstus

Artur A. Linholm

V. Kalamaja 32. Tel. 439 93.

Mets...

Isukalt sõi terav saag kuuse jämedat tüve, sülitades lõikelõhest aina peent valget puru, mis lumele langedes värvus pikkamööda tumedamaks, kuni muutus pruuniks. Vana kuusk, mille iga ületas kaugelt sajandi, lõi tüvest ladvaoksteni kergelt värisema, siis nagu hetkeks tuikuma ja hakkas langema, esiteks aeglasemalt, siis üha kiiremini, kuni langes tumeda matsuga rüppe paksule lumele...

„Viimane,“ ütles sulane Jaan, haarates kirve.

„Viimane,“ kordas tumedalt Elmargi, lastes kukkuda käest sae ja haarates kirve libeda varre järele. Ent kui sulane siirdus laasima oksile, jäi Elmar seisma sinna, kus oli, kirves lõdvalt peos ja pilk kurblikult ütmas raiemas maal, kust paistsid puusüülad, haohannikud ja risti-rästi lebavad palgid ning... kännud. Oi kui palju kände! See oli nüüd kõik, mis oli veel järel kunagisest uhkest kodumetsast. Lai-padena näisid Elmarile need puutüved siin, tarbetult langenute laipadena...

Juba varasügisel olid metsakaupmehed asunud ründama seda metsatukka siin, küll avatledes rahaga, küll noomides ja õpetades, lausa vandudeski oli püütud Kuldvere pere-mehele — Elmari isale — „auku pähe raiuda“, et ta müüks selle toreda metsa. Neile äritsejatele oli arusaamatu see kiindumus, millega kogu Kuldvere pererahvas sõdis nende rünnakute vastu. Neil, kes ei hoolinud kaasinimestest, kui olid kaalul oma kukru huvid, oli võimatu mõista, et inimene võib armastada tükikest metsa. Nende ainus armastus oli raha, ja seda õpetust püüdsid nad sisendada teistele, eriti innukalt Kuldvere rahvale. Ent sel rahval oli „kõva pää“. Ja kui kord üks metsaostja tuli uudisega, kuis üks külameestest saanud oma äbariku metsatüki eest paartuhat krooni, ja et „kui kaua te siis oma miljonit taevatuultel kõigutada lasete — võtke raha vastu!“ Siis vastas Elmar: „Kui võlgu maksta ja rahapuudus val, võib ju veelgi halvemalt metsa müüa. Meil pole kumbagi ja meie mets jääb müümata; taevatuulte hoole all püüab see miljon kindlamana kui pangalaekas.“ Tal olid veel selgesti meeles kadunud vanaisa kõnelused ajast, millal mets oli mõisniku oma ja talud rendil. Milline väärtus olnud siis igal puunotil ja palgiotsal. Seepärast siis hakatudki pärast kohtade ostmist metsa hoidma, et oleks omast käest võtta nii ahjukütte- kui tarbe- ja ehituspuid. Ning sellal ometi oli metsa, kuna nüüd...

Ent varajane oli Elmari lootus, et Kuldvere mets jääb müümata. Aja jooksul näis

isas tekkivat mingi murrang. Nii kõneldes külameeste metsamüükidest hakkas ta tähendama, et see või teine olla nüüd rikas või rahamees, kuna saanud metsast tubli summa, ning ta hääles tundus kahetsuse nooti. Kunagi ju polnud temal tegemist olnud suuremate rahasummadega. Mis talust tuli, see talu läks, ning hoiuarve pangas ei tõusnud kunagi üle viiekohalise arvu sentides. Nüüd aga pakuti talle sentides miljonit peo pääle, ja sel rahal oli juba võlu, see avatles paljuks, ehkki armastus uhke kodusalu vastu püüdis seda halvata ja suutis emingi veel võitagi, ent võitlus oli juba käimas...

Elmar küll naljatas vahel, et lubatud miljon on vaid kümmetuhat krooni ja seega üsna tühine summa, ent isa ei naernud temaga enam kaasa.

Ning siis saabus ta ühel päeval alevist koju eriti lõbusana, taskus pudel punast „kristalli“ ja teine konjakit, kaasas pakike delikaatse, milliseid varem polnud nähtud nende talu laual. Imestas ema ja imestas Elmargi, ning hinge sigis raske ja valus kahtlus, kui... Ning see leidis kinnituse, kui isa tähendas sulasele, kelle teenistusae oli lõppemas:

„Sa, Jaan, võid nüüd edasi jääda, kui tahad. Hakake Elmargiga metsa maha võtma!“

Oli toimunud see — mets oli müüdüd, uhke kodusalu oli antud võõrastele laastata, vastav leping oli isal allkirjutatult, koos kõva käsi-rahaga, taskus.

Kavalasti oli see äri metsakaupmehe poolt kombineeritud, see oli peaaegu lõks, millesse meelitati Kuldvere peremees. Hiljem kainenult jutustas ta sellest ise.

Üks külameestest — Parve Jüri — kutsunud teda alevi ainsasse restoraani ja teinud süäl toreda „laua“ — peenete viinade ja veel peenemate „sakusmentidega“, nagu see kohane rahamehele. Ja siis, kui keelepaelad pehmed, pistnud täntama, et vaat, mina olen rahamees, aga sina, Kuldvere Mihkel, oled naljarott“ ja hakates siniseid kümnekrooniseid lauale laduma kelkinud: „Pane kõrvale, kui jõuad.“ Isa kaitsenud end esmalt, ent kui kaua suudab vastu pidada inimene, kelle kaine mõistuse on halvanud alkoholi-uim. Ja kui siis ilmus juut abimehena, et: „Ei olep te naljarott; teil olep ilus mets. Müüü see mulle ja vetap veel suurem raha.“ „Võin müüü ka, suurustanud siis isa ja juut kõrvale kohe: „Müüü, müüü!“ Leping taskust välja, käsi-rahaga kõrvale, ja enne kui isa õieti taibanud, olnud mets müüdüd. Pärast kuulnud, et Parve Jüri saanud oma „töö“ eest juudilt kolmkümmend krooni.

Õues askeldusi palju,
 siia-sinna ruttamisi —
 hõigatakse käske valju,
 kiirustakse pikaldasi.
 Käial ihutakse nuge —
 kavatsusel seatapp;
 toiming pisut toores, jube,
 nõudev julgust, kindlat kätt.
 Askeldades kõigil kiire,
 aeg nüüd muuks on igal napp,
 noad reas haljad, vere-
 võtuks valmis seatud kapp.
 Tapaloom ent alles põhus
 põõnutab nii mõnusalt,
 unustades tühja kõhu,
 ainult tasa rõhitab...
 „Nöörid siia! Sulud lahti!“
 „Ümber kere, vaata nii!“
 Kostvad käsud, ei nüüd mahli
 notsul enam mõeldagi.
 „Notsu, notsu!“ libekeeli
 seni selga sügataks,
 kuni teised seavad nõöre
 ümber keha pingumaks.

Aga siis ei enam õrnust
 mingit, ainult: „Kurat, oot!“
 Hoitaks ees ja taga jalust:
 „Ruttu puss, puss ruttu too!“
 Hele kisa täidab õhku,
 sekka kostab närvlik hüüd:
 „Seisa paigal! Ära lõhu!“
 Torka, kurat! Torka nüüd!“
 Veel üks karje, purskab veri...
 „Halvast läks, no eks ma öelnud.“
 „Kuidas halvast, jäta irin —
 paremalt ei minna võinud.“
 Ümber mehed seisvad muigel:
 „Tubli poiss! Noh, palju on?“
 „Arvan üheksa.“ „Kümme kindlast!“
 „Vahest enam, tubli loom?“
 „Tooge vett, et saame enne
 kui ta jahtub harjas võet...“
 „Vala siia, pane sinna!“
 „Katsu, kas ehk juba saab?...“
 Aidatrepil vana kiisu
 ootab nagu jookseks hiir
 täna ise talle suhu:
 talgi rõõm, et siga suur. M. SUVESTE.

Hiljem kahetses isa isegi oma teguviisi;
 siis, kui esimesed puud hakkasid langema;
 siis, kui mets jäi päev-päevalt hõredamaks,
 andes põhjatuultele vaba tee ning koduõuest
 masendava vaate. Ent leping oli leping ja vas-
 tuvõetud käsiraha küllalt suur selleks, et ta-
 kistada selle murdmist. Ja hiljem, kui suu-
 rem osa metsa oli üles töötatud, selgus, et
 saadud hindki oli palju väiksem materjali
 tõelisest väärtusest, rääkimata veel sellest, et
 metsahinnad — vastupidi juudi ennustusile —
 mitte ei langenud, vaid üha tõusid. Küllap see
 kõik kibestas isa meelt, samuti kui Elmarilgi,

kes pärast viimase puu langemist jäi seisma,
 kirves peos...

„Mis hingepalvet sa sääl loed?“ hõikas
 Jaan, kes oli kuuse laasimisega ladvani jõud-
 nud. „Võta saag ja mõõt!“

„Viimne puu kukkus,“ tähendas Kuldvere
 perenainegi mehele, vaadates koduõuest selle
 langemist, ning pühkis salaja silmi.

„Küll neid kasvab jälle,“ katsus isa lohu-
 tada. Ent selle lohutuse toon oli võlts, ja kui
 ema läks tuppa; lisas ta:

„Ei näe sellist metsa enam minu ega mu
 lastegi silmad. Juudased!“

Tolm.

Tolm tekib mitmesuguste tööde juures. Enamasti on tolmu meile nähtamatu, vahel aga ka nähtav, näiteks viljapeksmisel ja masindamisel, küändamisel, äestamisel, lakas heinte vastuvõtmisel ja mujal.

Tolmuks nimetame igasuguseid õhus heljuvaid väikesi aineid, mis on kübemeid, milliseid õhuliikumine ja tuul üles tõstab ja edasi kannab. Need võivad olla mitmesugused taimede, vilja-, heina-, umbrohu-, liiva-, savi-, mulla- jm. osakesed. Täiesti tolmuvaba õhku maapinna kohal ei leidu kuskil; tolmu on kõige puhtamal õhul asub mere kohal ja mererannal. Maa kohal on tolmu ühes kohas vähem, teises rohkem, eriti palju aga linnades. Maapinna läheduses on tolmu rohkem kui kõrgemal. Nii on laste ja väikeste loomade nina tolmuosade osas kui täiskasvanute oma.

Kõik teie olete kahtlemata sattunud näiteks maanteel tolmu pilvesse või kuhugi suitsusesse ruumi ja teate, milline ebamugav tunne ja kõdi tekib sel puhul ninas ja kurgus. Tolmu või suitsu ärritavad säärased juhud äkki ja tugevakujuliselt. Organism katsub hingamisteede kaudu sissetungivat tolmu kõrvaldada köhimise ja aevastamise teel. Oleme tolmu pilvest väljas, siis hingame vabamalt ja sügavamalt endasse puhutamat õhku.

Kuhu see tolmu meid satub? Kas ta teeb meile ka kahju?

Tolmukübemed koos õhuga sisse hingatult tungivad läbi nina kurku ja säält edasi hingamisteedesse. Umbes pooled tolmuosakestest jäävad peatuma ninakoopaid katvale niiskele limanahale; siit kõrvaldatakse nad nuuskamise, aevastamise või ninalima allaneelamise teel. Kui inimene hingab suu kaudu, siis satub juba poole suurem hulk tolmu kübemeid otse hingamisteedesse. Siin hingamistoorus ja selle harudes jääb teatav hulk tolmu esialgu peatama limanahale ja võrdlemisi väike osa teatava suurusega kübemeist satub sügavamale kopsu.

Hingamisteede limanahal on kaitse mõttes üks eriline omadus; nimelt asuvad limanaha rakkude välispinnal väikesed vibukesed, mis on alatise liikuvuses alt ülispoole, nagu tuule käes lainetav viljapõld. Kui nüüd tolmu kübemekesed satuvad limanaha pinnale, siis hakkavad vibukesed neid kübemeid koos lima- ja niiskuseosakestega liigutama alt ülispoole kurgu suunas kuni kurguni, ja säält neelab inimene nad alla oma kõhtu või kõhatab koos limaga välja.

Nii näeme, et suurem osa tolmu satub hingamisteedest suu kaudu välja või kõhtu ja säält edasi. On tolmu hulk õhus vähene, nagu näiteks vabas õhus või elutoas, siis ei käi selle vastu võitlemine organismi endakaitse-abinõudele üle jõu. On aga tolmu hulk õhus lubatavast normist suurem, olgu et meie seda va-

hest palja silmaga hästi ei näegi, ja kui inimene selles viibib pikema aegu, siis suudavad organismi kaitseelundid oma ülesannet täita nõrgemalt või koguni loobuvad selle täitmisest. Seesugusel juhul võib tolmu saada hädaohhtlikuks meie tervisele ja töövõimele.

Limanahk hingamisteedes muutub sagedasel tolmu mõjutusel tuimaks, harjub sellega, ei teki enam nii kergesti kõhatusi; ühtlasi hakkavad limanaha väikesed vibukesed halvemini töötama, ja nii satub tolmu üha enam kopsudesse.

Kopsus ladestub osa tolmu hingamisteede ümbruses ja kopsukoes, osa kandub edasi kopsude mahlanäärmeisse, osa lammutatakse kohapeal.

Sel viisil kutsub pikaajaline tolmu õhu sissehingamine esile kroonilise hingamisteede katarri ja sellega seoses kopsude puhutis, nagu seda näeme tihti meie maoludes, eeskätt meestel.

Tolmu ühes võib hingamise teel kopsu sattuda mitmed pisikud, eeskätt tiisikusetekitaja, ja see võib nõrgenenud kopsu endale paljunemiseks pinda leida. Tolmu võib halvasti mõjuda ka nahale, kus ta koos higiga jääb naha-augukestesse peatama ja niiviisi raskendab naha korrapärase tegevust ja hingamist. Silma sattudes võib tolmu esile kutsuda silma kõitkile põletiku, vigastusi jm.

Kokkuvõttes võime ütelda, et mõnede tööviiside puhul võib tolmu põllumehele liiga teha, tekitades vahel ägedat bronhiiti, enamasti aga pikkamööda põhjustades kroonilist katarri ja nõrgestades hingamiselundeid.

Tolmu tekkimise ja selle kõrvaldamise vastu peame võitlema igasuguste abinõudega, kui võrd see teatud olukorras võimalik. Endakaitse mõttes on väga tähtis, et hingataks läbi nina, sest et nina jääb suur osa tolmu kübemeist peatama. Selle vastu aga patustatakse sageli, sest ollakse harjunud hingama läbi suu. Kes ei saa hingata läbi nina, see püüdku seda viga parandada ja lasku kontrollida, kas ninas ei ole polüüpe või mõnda muud takistavat protsessi. Rohke tolmu eest saab end kaista ka eriliste suu- ja ninamaskide abil (küside Tartust, Tervishoiu Muuseumist), võib aga ka ise seks otstarbeks niiske räti suu ette siduda. Säärane vajadus tuleb arvesse võtta mõnede masinate juures ja kinnistes ruumides töötades. Tolmu peab võimalikult nii kõrvaldama, et see ei paiskuks töötavate inimeste sekka. Selleks tuleks korraldada eriseadeldisi masinate juure.

Tolmu kõrvaldamine nahalt ja riietelt pole mingi peenutsemine, vaid vajalik tervishoidlik toiming. Samuti ka ruumide hoidmine tolmuvaba, tööriistade puhastamine ja korralik pesemine niivõrd kui see võimalik. Püü puhtusele on loomulik enesekaitse viis tolmu ja mustusest vabanemiseks.

Dr. R. Roots.

Söögi- ja kööginõude korrashoid.

Tervislikust, majanduslikust ja esteetilisest seisukohast väljudes oleks väga tähtis, et peksime ja puhastaksime söögi- ja kööginõud alati kohe pärast tarvitamist korralikult. Ükskõik, kui odav ja lihtne lauale asetatav kauss või taldrik ongi — pääasi, et see oleks hästi pestud ja hästi kuivatatud. Puhtus ja kord on suurim ilu, mida saame endale lubada ka siis, kui pole raha.

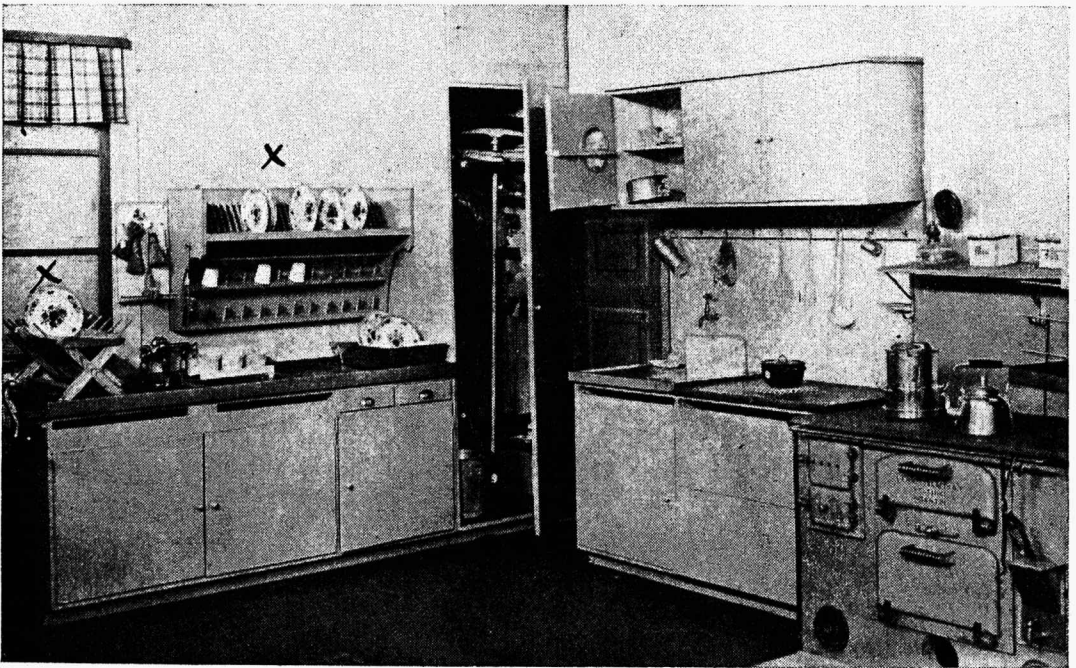
Söögi- ja kööginõude korrashoidu kergendab või raskendab tunduvalt nende vorm ja väljatöötamisviis. Üldse, minnes ostma tarbeeset, tuleb enesele üles seada küsimus: ons seda asja hädasti vaja? Järgmine küsimus: ons esemel otstarbekohane ja nägus kuju ja väljatöötus?

Piima- ja kohvikannu juures tuleks silmas pidada, kas käsi läheb päält sisse; vastasel korral on puhastamine raskendatud. Urb ei või olla väga kõver, siis saab seda harjaga või riidelapiga kannu seest puhastada. Urde kumerus olgu kannu sissepoole. Vedelik peaks jooksema urvast pritsimata ja mööda kannu äärt alla valgumata. On veel tähtis asja ilu ja hind. Teeb ju noortele palju nalja osta laadalt või mõne kaupluse aknalt piimakann, mis kujutab

endast last või habemikku vanameest. Kuid tarvitamisel koguneb hooletu pesemise tagajärjel seesuguse kannu silmaaukudesse mustust; valades jookseb vedelik alla, jäädes tilgana nina otsa peatuma. See on inetu. Kõik esialgne „võlu“ ja naljatunne on kadunud. Nii tuleks pidada ebapraktiliseks kõiki neid klaasaju, millel on krobeline, sügavalõikeline pind. Eelistada tuleks siledapinnalisi klaaskanne, suhkrukoose, võitasse ja lillevaase. On kohvitasse ja kruuse, mille pidemeist on hää hoida ja mis vormilt siledad, kuid on ka halbu.

Keedunõudest paremad on harilik pada ja alumiiniumpott. Emailleeritud pottidel on lühike iga. Email praguneb kergesti põrutuse ja kuivalt kuumutamise tagajärjel, tükid võivad sattuda ka seedimiselunditesse, tekitades sääli vigastusi. Purunenud koht potipõhjas roostetab kergesti, andes hapudele toitutele mõruda maitse, muutes punase värvi lillakaks jne. Vastupidavam on paksemast alumiiniumist pott. Olgugi hinnalt kallim, tuleb selle tarvitamine aja kestel siiski odavam.

Üldiselt väga primitiivselt on meie kodudes seni lahendatud söögi- ja kööginõude puhasta-

Taluköök Rootsist. Vasakul on näha (X märgitud) puurestid kööginõude kuivatamiseks.

mise ja korrashoidmise probleem. Tihti toimub taldrikute, kausside, nugade, lusikate ja muu pesemine pajas, põtis või supikausis. Mingil tingimusel ei võiks koertele ja kassidele süüa anda inimeste toidunõudest, olguigi et inimesed nendega jagavad oma eluruumi ja magamisasetki, mis on muidugi samuti pahe. Koertelt ja kassidelt võib kergesti saada kõhu-usse. Pole sugugi haruldane asi, et täiskasvanute kõhud kubisevad ussidest, rääkimata veel lastest, kes pistavad sõrmed suhu ja sööma hakates ei pese alati käsi. Nõude pesemiseks on kõige kohasemad tsinkplekist või puust vannid. Neid peaks olema kaks — ühes pesu-, teises loputamisesi. Nii pesu- kui loputamisesi olgu kuum, nii et käsi kannatab parajasti välja. Kui vähegi võimalik, siis lisada pesu veele soodat või seepi, mis võtab rasva lahti ja teeb nõud libedaks. Tublisti kergendavad siin puhastustööd harjad ja tuustid. Harja valmistamise töö on kergesti õpitav ja noortele sobiv. Osaks harjades saab kasutada hobusejõhve, mis tavaliselt rändkaupmeestele väga odavasti ära müüakse. Loputatud nõud kuivatatakse rätiga või pannakse nõrguma restile. Isevalmistatud puuretid olgu võimalikult siledapinnalised, siis nad ei kogu mustust. Traatrestid on raskesti puhastatavad, seepärast ei saa neid soovitada. Kõige ideaalsem oleks sööginõusid pärast pesemist mõni minut keeta ja siis soendusahjus kuivada lasta — selleni on aga veel väga pikk samm. Seda pole seni saanud meie kodumajanduskoolidki. Seepärast katsume algul saada omavalmistatud puureste.

Lusikad, noad, kahvlid tuleksid kohe kuivatada, et nad ei muutuks plekiliseks. Kui neid ei saa ainult pesemisega puhtaks tuleb tarvi-

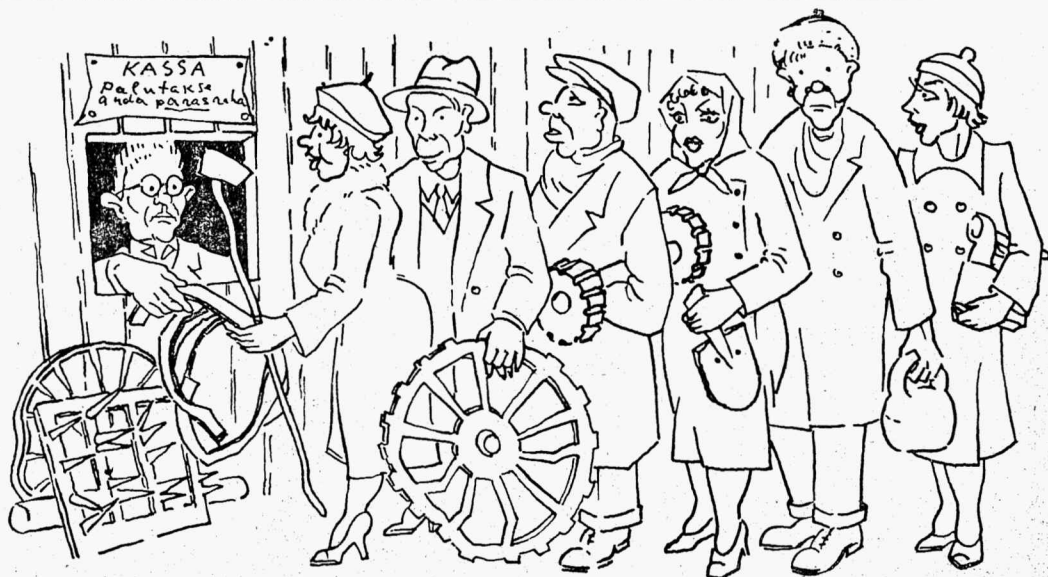
tada nugade puhastamiseks noapulbrit, lusikate jaoks kriidi ja äädika segu.

Potid, pajad, pannid nõuavad samuti hoolikat korrashoidu. Alumiiniumi puhastamiseks pole hää tuhk, vaid seep ja väga peen liiv, mille saame söelumise teel. Puunõude (piimapütid, võipütid, hakklauad, lusikad, pudrunui, mõla) küürimiseks olid meie vanemal olemas liivakünad, kus abilisteks tuhalehelis ja õletuust. Armsad on sellised hästiküüritud puunõud! See esiemade komme on väärtuslik täiel määral meiegi päevil ja kahju, kui see mõnel pool ununeb.

Lõpuks — igal asjal oma koht! Kõige õnnetumas seisukorras on pajad ja pannid. Taldrikule, kaussidele ja muudele on leitud riulid köögis ja sahvris. Hääl juhul on ka köögikappe. Pannid ja pajad on aga kohata. Suur kuuma veega täidetud pada tõstetakse pliidilt tavaliselt põrandale. Pole peaaegu ajalehenumbrit, kus ei leiduks sõnumit: „2—5 aastane laps kukkus keeva vette ja põletas end ning suri.“ Padadele peaks tehtama alused. Pajalalus on puust, ümmargune, kolme jalaga, umbes 50—60 sm kõrge. See on küllalt kõrge, et mudilased ei kukuks sisse, ning selle kõrguse ni pole ka raske paja tõstmine. Sõõri lähimõõt on olenev paja suuruselt. Pada peab põhjaga sõõrist läbi ulatuma, et ta ei libiseks. Pannide jaoks lööme sahvri seinale laua, sinna paar naela. Kui laud määrduv pannide alt, küürime ta harja abil puhtaks.

Lõpuks söögilaud. Hoopis kodusem ja ilusam on hästiküüritud värvimata laud, kui määrduv linaga kaetult.

Puhtus ja kord on abinõud, millega saab imet teha!
L. Paglant.

Seesugust pilti võis näha pühade ajal maal, kus maanoorte organisatsioonid korraldasid pidusid rannakaitse hääks. Peopäisme lunastamiseks tuli kokku tuua teatud hulk vanarauda.

Mälestusriime juhtide kursustelt.

R. Sirelpuu.

Meist ammu kaugele on jäänud
nii võimas Toompea siluett,
kuid nagu taliteede käänul,
üksteisele veel annaks kätt.

Me kodurahva laia laande
kui mesilased lennanud,
meil kaasas sõbra soovisaade
ja lektorite sõnad suus.

Me mõttemetsa aetud sihid
ei võsastu küll iialgi,
kui elu vastu tahtmist rihib,
me suuname ta edasi.

Ülerügilisest maanoorte juhtide kursusest osavõtjad 11—18 dets. 1937. a. Tallinnas.

Meid oli koos sada kakskümmend — kõigist maanurgist, nii mandrilt, kui ka saarilt. Me sõlmisime omavahel unustamatuid sidemeid, märkisime vastastikku üles aadresse, lubasime üksteist küllastada. Nood ajad on sügavalt sööbinud meie hinge ja jätnud meie mällu kustumatud mälestused. Meie kuulasime innuga loenguid lektoreilt, kelleks olid meie kodumaa paremad tegelased. Ka nemad püüdsid anda oma parima — ja meie mõtlemele tänutundes sellele.

Me tahame olla optimistid, loojad ja ehitajad. Me tahame armastada oma kodu,

maad, rahvast ja riiki. Me ei taha kasvutada kadedusevaimu, vaid kasvatame teise töö ja saavutuste austamise mõtet. Me kasvatame endis julgust ja meelegindlust ja usku oma rahva ja riigi püsivusse, ja nagu üks meie luugupeetavaist lektoreist ütles — tahame olla teras, mis ei murdu ega paindu.

Nüüd oleme taas laiali üle maa, igaüks oma kodukohas. Kuid ühine vaim ja usk elab meis edasi ja see ei kustu iialgi.

— Kas saame veel kord kokku, meie sada kakskümmend — aga võib olla veel enamgi?

R.

Suri Jakob Liiv — ärkamisaja luuleilma alustalasisid.

16. jaanuari õhtul kell 6 suri pärast pike-maaajalist rasket haigust Rakveres oma kodus 78 a. 10 k. vanuses üldtuntud vanakirjanik Jakob Liiv, kelle matmine toimus suurte austusavaldustega laupäeval, 22. jaanuaril.

Jakob Liivil on suuri teeneid seltkonna- ja omavalitsustegelaseks, üldtuntuks on ta aga saanud laiematele hulkadele kirjanikuna. Samuti nagu kadunu traagilise elukäiguga venda Juhan Liivi, võime nimetada ka Jakob Liivi meie ärkamisaja luuleilma alussambaks. Omades pärivuslikult värviküllast ja äärmises tundelikkuses värisevat luuletajahinge, oli nagu saatuse teeneks, et Jakob Liiv sündis ja kasvas Peipsi ääres, Alatskivil. Peipsi on olnud selleks nõiakiviks, tolleks imelikuks peegliks, kust Liivid ammutasid inspiratsiooni oma paremaiks tõiks. Peipsi-müstikal ja -armastusel tekkisid Jakob Liivi kauneimad looduslaulud. Jakob Liivi noorusaja looduslaulud on eksimatult liürilised, alles Väike-Maarjas olles ja ilmselt Jakob Tamme mõjustusel, tekib looduslauldesse filosoferiv joon — näiliselt ja usutavalt kasvades välja ka igatsusest Peipsi juure.

Jakob Liivi parim loming langeb ühte venestuse tulekuga, mil Eesti asjust ei tohtud rääkida enam otseselt. Liiv ja Luiga olid esimesed, kes valisid relviks allegoorilisi mõistaandmisi, valme, epigramme jne. Tol ajastul Liiv esines võitlejana ja ideekandjana, kes oli karm ja halastamatu kõige vastu, mis ei tulnud meie asjale kasuks. Tolleaja loomingust ilmneb selgesti, kui võrd Liiv oli idee-inimene, kui võrd kindlasti ta teadis, mida tahab ja kui võrd kõrgelt ta hindas inimese sisemisi väärtusi. Palju oli tal siin ühiseid jooni dr. Mihkel Veskega, kes võitles samuti läinud sajandi lõpul. Isikukultuurilise eetilise printsiibi kaudu võitleb Jakob Liiv läbi pikkade aegade kaasa luules, olles aga ise ligidalt seotud ka tegeliku võitlusega. Isikut õhlistades ja väärtuslikumaks muutes loodab ta muuta väärtuslikuks ühiskonda.

Tähtsamatena tõusevad Jakob Liivi loomingust esile luulekogud „Viru Kannel” I, II, III (1886—1900), „Lugulaulud” (1918), „Lüürilised laulud” (1929), erilise osana aga pikemad eepilised lugulaulud „Kõrve lõvi” (1898), „Püha kuju” (1900), „Vaimude org” (1906), „Revolutsioon” I (1927) ja „Revolutsioon” II (1937). Jakob Liivi viimasteks teosteks jää-

vad luuletistekogu „Päikese veerul” ja mälestustekogu „Elu ja mälestused” I ja II. Esimene osa teosest on ilmunud, teine on aga praegu trükkis — seda ei saanud autor enam näha.

Oma viimases kogus „Päikese veerul”, milline ilmus vanameistri 75. a. sünnipäevaks, tunnistas Liiv, et „Uued ajad uued laulud loovad, uued helid luulevalda toovad”, kuid vana võitleja tagasitõmbumislaulud ei sisalda kibestunud kõrvalkõla ega sarkasmi, vaid neist hõõgub vastu suure hinge heasoovlikkus ja armastav tunnustus järeltulijaile, nooremaile, isegi hell manitsus neile — asuge tööle ja võideldge! Ning soojades sõnades pihib ta, et tahaks küll vaikida, ent süda sunnib laulma ometi edasi — „päike veereb, kesse teab, kas jõuab palju enam laulda sinu keel!”

Ja Jakob Liiv, unustamatu võitleja läbi ajaraskuste ning lihtsasõnaline sooja südamega elukogenenud vanameister laulab edasi — laulab veel haigevoodiski. Ta viimastest lauludest olgu siinkohal toodud eelviimane, parim haigevoodil loodud kolmest, milline kannab pealkirja „Õhtul”. Enne igavikku rändamist laulab ta siin igavikust samade südamesse tungivate sõnadega, nagu laulis isamaale nooruses, pajatamata saladust, kui mitu laulu valmisid tal haigevoodil olles peas ja jäid kirjutamata. Oma eelviimases üleskirjutatud laulus, loodud 27. novembril 1937, tunneb Jakob Liiv:

*„Õhtu hääled õrnad, hellad,
varjukombel vagusad.
Nagu kauged kloostrikellad
sonatumalt sõnavad:
tule koju rändaja,
varsti õo ju kätte jõuab.
Ära vaimu väsita,
hing sul ammu rahu nõuab.
Küllalt, küllalt päeva vaevast,
oled jõudnud videvikku!
Oled rannal elulaevast,
astu julgelt igavikku.*

Jakob Liivi kohta võib ütelda tõe: „Päriselt ei kao ta iialgi — iialgi ei lakka ta looming õhutamast järeltulijaid seesugustele võitlustele, sama suurele tööle!”

J. Kaup.

Kirjanduse saamise võimalusi E. Haridusliidult.

Õpiringide ja maanoorteringide tööks on Eesti Haridusliidu kirjastusel ilmunud kavvad järgmiste ainete jaoks: seltskondlik kasvatus; hääldeamine; Eesti maateadus; lavakunst; aiandus; põldtaimekasvatus; talumajapidamise korrastus; eesti loomakasvatus; maaparandus ja heina-karjamaakultuur; kõneoskus; põllutööriistad, maaharimine ja väetusõpetus; Eesti ajalugu; pärivus; kodune kasvatus; näitekohtu korraldamisest. Iga eelpooltoodud aine käsitlemise kava maksab 10 senti. Pääle selle on ilmunud kavvad eesti kirjanduse ja kodukaunistamise kohta, mis maksavam 50 senti.

Nende kavade käsitlemiseks vajalist kirjandust laenutatakse E. Haridusliidu laenukogust järgmistel tingimustel: iga ring saab vajalisi põhiraamatuid kuni 10 eks. ja abiraamatuid 1 eks.

Saatekulud tasub raamatute kasutaja.

Maanoorteringidele laenutatakse kirjandust tasuta ringi vanema isiklikul vastusel.

Ajaviidet.

Põlev jääpurikas.

Keegi ei usu teid, kui ütlete, et süütate jääpurika põlema. Kuid see on võimalik ja nõuab võrdlemisi lihtsat ettevalmistust. Võetakse hääl rasvaküüna ja hõõrutakse väävlipulbriga hästi üle. Taht kaitstakse niiskumise eest, sidudes selle veekindla paberiga kinni. Kui need ettevalmistused on tehtud, riputatakse küüna jahedal õhtul tilkuva räästa alla ja varsti külmab meie küüna samasuguseks jääpurikaks kui teisedki ta kõrval. Sellega ongi meil põlev jääpurikas valmis. Tuleb see tupp tuua, taht vabastada ja küüna süüdata. Juuresolijail, keda ei lasta väga ligi, on mulje nagu põleks jääpurikas.

Ülesanne.

Karjatüdruk lüpsis ühel hommikul 3 lehma, lõunal poole karja ja õhtul jälle 3 lehma. Teisel päeval lüpsis tüdruk hommikul 5 lehma, lõunal kolmandiku karjast ja õhtul 3 lehma. Kolmandal päeval lüpsis sama tüdruk hommikul 4 lehma, lõunal veerand karja ja õhtul 5 lehma. Mitu lehma oli karjas, kui tüdruk igal päeval lüpsis ühepalju lehma?

Kavade ja kirjanduse tellimised tuleb saata aadressil: Eesti Haridusliit, Uus tän. nr. 2, Tallinn.

Toimetusele saadetud kirjandus:

Villem Luhasoo: „Varsaoja pärisperemehed“, noorsoojutustus. 1937. Hind kr. 1.60. Pääladu Ploompuu rmtkpl. Tallinn, Nunne 11.

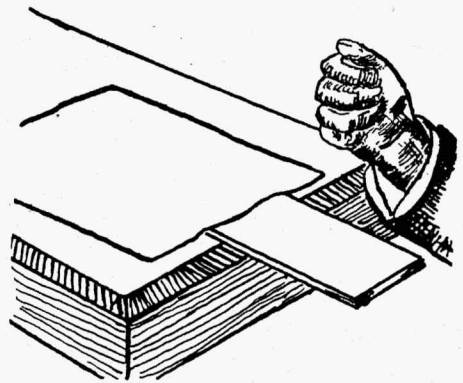
See on noore autori esikteos. Villem Luhasoo on aga ajakirjanikuna kirjutanud varemgi lühemaid noorsoojuutte, novelle, humoreske, följetone jm. Autor on tegutsenud ka maanoorteringis juhtiva tegelasena.

„Varsaoja pärisperemehed“ käsitleb lopsakais värvides ning terve psühholoogilise vaistuga lahatult kahe vaeslapsestunud noore maapoisi elu-olu üksikus metsatalus, kus nad hoolitsevad oma karja — oina Jüri, lambakarja, hobuse Alli, lehma Päitsiku, orika Tõnu, kuke Vusslenderi jt. — eest, kusjuures on truiks abilisiks karvane peni Vidrik ja kass Runts. Üksteise iseloomu paljastavas elavas dialoogis on käsitletud loomade kõnelusi.

„Varsaoja pärisperemehed“ on kirjutatud lõbusalt ja hoogsalt, kodu ja loomi armastavas vaimus ja seda võib soovitada lugemiseks kõigile noortele.

Jõuproov.

Kui lauale panna mingisugune õhuke laud, näiteks joonlaud või midagi sarnast, nii et osa sellest ulatab üle laua ääre, siis võib selle igaüks laualt maha lüüa. Katame aga joonlaua suure paberipoognaga (ajaleht) ja proovime

nüüd lüüa, siis osutub see peaaegu võimatuks. Kui paberi alla asetatud laud ei ole väga paks ja tugev, siis kõvasti lüües puruneb see. Põhjus seisab selles, et paberil on suur pind ja sellele rõhuv õhk ei lase joonlauda laualt maha lüüa.

TOIMETUS ja TALITUS: Tallinn, Pikk tän. 42. Telefon 484-84. — Posti jooksev arve nr. 275. Ilmub üks kord kuus. **TELLIMISE HIND:** aastas kr. 1.50; 1/2 aastas kr. —,80. Üksiknumber 20 senti. Peatoimetaja I. Tõrmaküla. Vastutav- ja tegevtoimetaja agr. E. Nugis.

Tartu Eesti Majanduse Ühisus

TARTUS, Holmi tn. 12—18.

Telefonid:

juhatus 2-61,
peakauplus 10 ja 15-10,
arveosakond 10-70.

M ü ü m e

soodsate hindadega
põllutööriistu ja -masinaid,
ehitustarbeid,
naha- ja kummikaupa,
koloniaalkaupu,
piimandusmasinaid jne. jne.

O s t a m e

põllupidajailt kõrgemate päevahindadega
vilja-, lina- ja heinaseemet.

MEIE OSAKONNAD:

TARTUS, Söögiturg 3 ja Võru tn. 4.
MAAL: Pukas, Räpinas, Puhjas, Võnnus,
Kavastu-Koosal, Kambjas, Lähtel ja
Vara-Matjamaal.

„UUS
EESTI“

toob kiirelt, täpselt
ja asjalikult sõnas
ja pildis iga päev
rohkesti

tarvilikke ja huvitavaid
UUDISEID
kogu maailmast

ÜHISTEGELIK KINDLUSTUSSELTS

„EESTI“

asutatud 1907. a.

Suurim rahvuslik kindlustusettevõtte kodumaal

Põhikapital Kr. 135.000.—

Tasutud kahjusid üle Kr. 3.000.000.—

Valitsus: Tartus, Suurturg nr. 3.

A.-S.
Rumbeq, Tuberg & Ko.

SEEMNE-,

SOOGIKARTULI JA

KARTULIJAHU EKSPORT

TALLINN, S. KLÖOSTRI 22-18

TELEGR. ADDRESS: „TURUM“

KÖNETRAAT 438-43 JA 438-45
